Gildia – niezwykła karta w historii naszej szkoły

Korporacja Studentów Wyższego Studium Handlowego w Krakowie „Gildia”

Historia naszej szkoły to nie tylko daty, nazwiska profesorów, zmieniające się nazwy i kolejne etapy jej rozwoju. To przede wszystkim historia ludzi – młodych osób, które przed laty przekraczały próg uczelni, aby zdobywać wiedzę, przygotowywać się do życia zawodowego, zawierać przyjaźnie i budować relacje, które często trwały przez całe życie.

Jedną z niezwykłych, a dziś niemal zapomnianych kart tej historii są dzieje **Korporacji Studentów Wyższego Studium Handlowego w Krakowie „Gildia”** – organizacji, która przez dziesięć lat była ważną częścią życia akademickiego przedwojennego Krakowa.

Jej historia zaczyna się **14 maja 1929 roku**, kiedy grupa studentów Wyższego Studium Handlowego powołała do życia własną korporację akademicką.

Był to czas, gdy krakowska szkoła handlowa dynamicznie się rozwijała, a jej studenci przygotowywali się do pracy w gospodarce, handlu, przedsiębiorstwach i administracji. Gildia stała się jednym z miejsc, w których życie akademickie wychodziło poza mury sal wykładowych.

Od Wyższego Studium Handlowego do Akademii Handlowej

Wyższe Studium Handlowe powstało w Krakowie w 1925 roku. Uczelnia miała odpowiadać na potrzeby rozwijającej się nowoczesnej gospodarki i kształcić młodych ludzi przygotowanych do pracy w handlu i przedsiębiorstwach.

Program studiów był jednak znacznie szerszy. Obejmował między innymi towaroznawstwo, zagadnienia gospodarki samorządowej i skarbowo-celnej, pedagogikę, a także problematykę orientalną.

Właśnie w tym środowisku dojrzewała idea stworzenia organizacji, która połączyłaby studentów nie tylko wspólnymi studiami, ale również przyjaźnią, tradycją i działalnością społeczną.

14 maja 1929 roku powstała Korporacja Studentów Wyższego Studium Handlowego „Gildia”.

W 1930 roku Gildia uzyskała prawa członka rzeczywistego **Związku Polskich Korporacji Akademickich**, kandydując pod opieką krakowskiej Korporacji Akademickiej „Lauda”.

W przedwojennym Krakowie korporacje akademickie stanowiły ważny element życia studenckiego. W mieście działało ich około 36. Ze środowiskiem Wyższego Studium Handlowego związane były między innymi **Gildia, Patricia i Silingia**.

W 1938 roku Wyższe Studium Handlowe zostało przekształcone w Akademię Handlową. Wraz ze zmianą nazwy uczelni zmieniła się również pełna nazwa organizacji. Gildia stała się wówczas **Korporacją Studentów Akademii Handlowej „Gildia" w Krakowie**.

Nie tylko organizacja, ale wspólnota

Czym właściwie była Gildia?

Słowo „korporacja" może kojarzyć nam się przede wszystkim z biznesem. W przedwojennym świecie akademickim miało jednak zupełnie inne znaczenie.

Korporacja akademicka była przede wszystkim **wspólnotą koleżeńską i środowiskową**. Jej członków łączyły spotkania, wspólne tradycje, ceremoniał, zainteresowania oraz więzi, które miały przetrwać także po ukończeniu studiów.

Starszych członków korporacji określano mianem **filistrów**. Pozostawali oni związani z organizacją również po ukończeniu uczelni i utrzymywali kontakty z młodszymi kolegami.

W ten sposób powstawała więź kilku pokoleń – studenci mogli korzystać z doświadczenia starszych kolegów, a absolwenci pozostawali częścią środowiska, które poznali jeszcze w czasach studenckich.

W przypadku Gildii szczególne znaczenie miały oczywiście zagadnienia gospodarcze i ekonomiczne. Było to naturalne odzwierciedlenie charakteru uczelni, której absolwenci mieli w przyszłości współtworzyć polski handel, przedsiębiorczość i administrację gospodarczą.

Barwy, dewiza i symbole Gildii

Jak każda korporacja akademicka, Gildia posiadała własną tradycję, symbole i ceremoniał.

Jej barwami były:

ciemnozielona – srebrna – wiśniowa.

Korporacji towarzyszyła również łacińska maksyma:

„Potentiae economiae Poloniae semper fidelis" - którą można przetłumaczyć jako: „Zawsze wierny potędze gospodarczej Polski" (lub „Zawsze wierny sile ekonomicznej Polski").

Dewiza doskonale oddawała charakter organizacji. Jej członkowie studiowali w szkole, której zadaniem było przygotowanie młodego pokolenia do pracy w gospodarce. Wierność rozwojowi gospodarczemu Polski była więc naturalnym elementem tożsamości środowiska Gildii.

Korporacja posiadała również własne insygnia, pieczęć i ceremoniał. Zachowała się między innymi informacja o **pieczęci Gildii z 1931** roku.

Pieczęć Gildii, 1931 r.

W organizacji funkcjonowała określona hierarchia. Wśród jej członków byli między innymi **prezes, wiceprezes, skarbnik, sekretarz oraz olderman** – osoba odpowiedzialna za podtrzymywanie tradycji i opiekę nad młodszymi członkami.

Kim byli członkowie Gildii?

Zachowane materiały pozwalają obecnie zidentyfikować około **96 osób związanych z Gildią**. Nie jest to jednak lista kompletna i dalsze badania mogą przynieść kolejne nazwiska.

Trzeba przy tym pamiętać, że Gildia nie była organizacją wszystkich studentów Wyższego Studium Handlowego. W roku akademickim 1930/1931 uczelnia liczyła

około **1283 słuchaczy**, podczas gdy znane nam materiały dotyczą niespełna stu członków korporacji.

Gildia była więc tylko częścią znacznie większej społeczności studenckiej.

Jej dokumentacja jest jednak niezwykle cenna. Pozwala nie tylko poznać nazwiska członków, ale także odtworzyć kolejne pokolenia korporacji, skład jej władz i część wewnętrznego życia organizacji.

Pierwszym znanym prezesem był **Mieczysław Herz**, związany z Gildią w latach 1929–1932. W kolejnych latach funkcje prezesa pełnili między innymi **Jan Czech, Zbigniew Dukiet, Ferdynand Sosna, Tadeusz Sobolewski, Jan Stettner, Stanisław Szymański oraz Maksymilian Zimmermann**.

Za każdym z tych nazwisk kryje się jednak nie tylko funkcja pełniona w organizacji, ale również osobna biografia.

Profesor Albin Żabiński – opiekun Gildii

Dziedziniec Collegium Maius UJ
w pierwszym rzędzie trzeci od prawej to **prof. Albin Żabiński**
(fot. ze zbiorów UE w Krakowie)

Szczególne miejsce w historii Gildii zajmuje **prof. Albin Żabiński**, jedna z najważniejszych postaci związanych z dziejami naszej szkoły.

Był współtwórcą Wyższego Studium Handlowego, a następnie jednym z najważniejszych profesorów Akademii Handlowej. W latach 1928–1939 pełnił funkcję prorektora, a w latach 1939–1946 był rektorem Akademii Handlowej.

W 1931 roku został **kuratorem Gildii z ramienia uczelni**. Z czasem otrzymał również godność członka honorowego i filistra honorowego korporacji.

Jego obecność w historii Gildii pokazuje, jak silne były związki organizacji z samą uczelnią. Gildia nie była przypadkowym klubem działającym obok szkoły. Stanowiła część szerszego środowiska akademickiego.

Losy profesora Żabińskiego są zresztą niezwykle ważnym fragmentem historii naszej szkoły.

W czasie okupacji niemieckiej został aresztowany podczas **Sonderaktion Krakau** i uwięziony w obozie koncentracyjnym Sachsenhausen. Po zwolnieniu zaangażował się w organizację tajnego nauczania, a po wojnie uczestniczył w odbudowie działalności Akademii Handlowej.

Gildia przy ulicy Lenartowicza

W 1938 roku siedziba Gildii mieściła się w lokalu **Bratniej Pomocy Studentów Wyższego Studium Handlowego przy ulicy Lenartowicza 11/6 w Krakowie**.

Możemy dziś jedynie wyobrażać sobie, jak wyglądało codzienne życie korporacji w tym miejscu.

Spotykali się tam młodzi ludzie, którzy dopiero rozpoczynali swoje dorosłe życie. Rozmawiali o studiach, gospodarce, przyszłości, ale także o sprawach zupełnie codziennych. Tworzyli przyjaźnie, które miały przetrwać lata.

Adres przy Lenartowicza jest dziś czymś więcej niż tylko historyczną informacją. Jest materialnym śladem świata, który istniał niemal sto lat temu – świata krakowskich studentów, akademickich tradycji i młodego pokolenia II Rzeczypospolitej.

Rudolf Korzeniowski – student, harcerz, konspirator

Rudolf Korzeniowski, lata 30-te.
https://www.archiwumkorporacyjne.pl/index.php/muzeum-korporacyjne/krakow/k-gildia/

Wśród członków Gildii znajdował się **Rudolf Korzeniowski**, student i absolwent Wyższego Studium Handlowego z lat 1928–1933.

Był aktywnym harcerzem, a później harcmistrzem. Jego życie zawodowe związane było między innymi z działalnością gospodarczą.

Podczas okupacji niemieckiej działał w Krakowie, angażując się również w działalność Szarych Szeregów.

Jego biografia pokazuje coś bardzo istotnego: studenci Gildii nie żyli wyłącznie sprawami uczelni. Należeli równocześnie do innych środowisk – harcerskich, społecznych, sportowych, gospodarczych czy konspiracyjnych.

Jego późniejsze życie prowadziło jednak daleko poza świat handlu. Był aktywnym harcerzem, później harcmistrzem, a jego losy wiązały się zarówno z działalnością gospodarczą, jak i środowiskiem konspiracyjnym w okresie okupacji.

Kazimierz Kostewicz – od studiów handlowych do odbudowy kraju

Kazimierz Kostewicz, 1943 r.
https://www.archiwumkorporacyjne.pl/index.php/muzeum-korporacyjne/krakow/k-gildia/

Innym członkiem Gildii był **Kazimierz Kostewicz**, który studiował w Wyższym Studium Handlowym w latach 1931–1935, a następnie podjął studia prawnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Po wojnie związał swoje życie zawodowe między innymi z odbudową gospodarczą kraju. Pracował we Wrocławiu przy odbudowie hoteli, a następnie w Krakowie, gdzie był związany z Przedsiębiorstwem Robót Kolejowych.

Uczestniczył między innymi w budowie kolei bieszczadzkiej.

Takich historii jest znacznie więcej.

Każde nazwisko zachowane w dokumentach Gildii może stać się początkiem osobnej opowieści – o rodzinie, studiach, pracy, wojnie, okupacji i powojennych losach.

Gildia a świat przedwojennego Krakowa

Gildia była częścią znacznie większego środowiska.

Studenci Wyższego Studium Handlowego byli jednocześnie członkami innych organizacji, stowarzyszeń i środowisk. Wśród nich znajdowali się przyszli przedsiębiorcy, urzędnicy, naukowcy, nauczyciele, wojskowi, harcerze i działacze społeczni.

To właśnie ta różnorodność czyni historię Gildii tak interesującą.

Nie była ona zamkniętą grupą oderwaną od rzeczywistości. Przeciwnie – jej członkowie uczestniczyli w życiu Krakowa i całej II Rzeczypospolitej.

Ich późniejsze losy pokazują, jak różne drogi mogło wyznaczyć życie młodym ludziom, którzy w latach trzydziestych spotykali się jako studenci jednej szkoły.

Wojna przerwała ciągłość

Kres tego świata przyniósł wybuch **II wojny światowej**.

Wrzesień 1939 roku oznaczał koniec epoki. Zamknięcie polskich uczelni, represje wobec profesorów i studentów, okupacja oraz wojenne losy całego pokolenia przerwały naturalny rozwój wielu organizacji akademickich.

Także działalność Gildii została przerwana.

Ostatnie zachowane informacje dotyczą jej funkcjonowania w latach **1938–1939**. Nie posiadamy obecnie wystarczających wiadomości, które pozwalałyby mówić o jej regularnej powojennej działalności.

Nie oznacza to jednak, że wraz z wojną zniknęła pamięć o Gildii.

Historia, która wciąż czeka na odkrycie

Zachowane dokumenty są dziś niezwykle cennym świadectwem historii naszej szkoły.

Dzięki nim znamy nazwiska kilkudziesięciu członków, możemy odtworzyć część władz korporacji, poznać jej barwy, dewizę, siedzibę i niektóre elementy działalności.

Wiemy również, że Gildia była częścią większego świata polskich korporacji akademickich.

Jednocześnie wiele pytań pozostaje otwartych.

Nie znamy wszystkich członków organizacji. Nie znamy wszystkich ich biografii. Nie wszystkie fotografie, dokumenty i pamiątki przetrwały.

Być może jednak w rodzinnych archiwach dawnych studentów naszej szkoły nadal znajdują się **fotografie, legitymacje, listy, odznaki, dokumenty lub inne pamiątki związane z Gildią**.

Gildia – pamięć o naszej akademickiej tradycji

Patrząc dziś na Gildię z perspektywy niemal stu lat, warto dostrzec przede wszystkim **ludzi**.

Byli młodymi studentami, którzy w 1929 roku postanowili stworzyć własną wspólnotę. Studiowali, planowali przyszłość, zawierali przyjaźnie i uczestniczyli w życiu akademickim Krakowa.

Nie mogli wiedzieć, że ich młodość przypadnie na ostatnią dekadę przedwojennej Polski.

Nie mogli wiedzieć, że już wkrótce ich pokolenie zostanie wystawione na próbę wojny i okupacji.

Nie mogli również przewidzieć, jak bardzo zmieni się świat, w którym dorastali.

Historia Gildii przypomina nam, że dzieje szkoły nie są wyłącznie historią instytucji. Są historią kolejnych pokoleń ludzi, którzy przez jej mury przechodzili, pozostawiając po sobie wiedzę, pracę, przyjaźnie i wspomnienia.

Gildia jest jedną z takich kart.

Kartą niezwykłą, bo pozwalającą zajrzeć w życie studenckie Krakowa sprzed niemal wieku i zobaczyć naszych poprzedników nie tylko jako nazwiska w archiwalnych dokumentach, lecz jako młodych ludzi z ich planami, ambicjami i marzeniami.

Dlatego warto tę historię zachować.

Niech pamięć o Gildii pozostanie częścią historii naszej szkoły i kolejnym pokoleniom przypomina, że każda szkoła to przede wszystkim ludzie, którzy ją tworzą.

Bibliografia i źródła

I. Źródła archiwalne

1. **Archiwum Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie**, zespół: *Wyższe Studium Handlowe w Krakowie 1925–1938* — deklaracje wpisowe studentów, dokumentacja przebiegu studiów, dyplomy ukończenia studiów, dokumentacja organizacji uczelni oraz akta stowarzyszeń studenckich.
2. **Archiwum Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie**, zespół: *Akademia Handlowa w Krakowie 1938–1950* — dokumentacja działalności Akademii Handlowej od momentu jej utworzenia do przekształcenia w Wyższą Szkołę Ekonomiczną.
3. **Muzeum Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie** — materiały dotyczące studentów i absolwentów WSH, w tym dokumentacja osobowa, fotografie, legitymacje, książeczki studenckie i inne pamiątki związane z życiem akademickim.
4. **Archiwum Korporacyjne – Archiwum i Muzeum Polskich Korporacji Akademickich** — materiały dotyczące Korporacji Studentów Wyższego Studium Handlowego „Gildia" w Krakowie, w tym wykazy członków, dokumentacja działalności korporacji oraz materiały biograficzne.

II. Publikacje i opracowania dotyczące historii uczelni

5. Machaczka, Krzysztof (red.), *Od pasji do nauki. 100 lat Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków 2025.
6. **Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie**, materiały jubileuszowe dotyczące stulecia uczelni, w szczególności opracowania poświęcone okresowi Wyższego Studium Handlowego (1925–1938) i Akademii Handlowej (1938–1950).

III. Źródła dotyczące Korporacji „Gildia"

7. Wróblewski, Bartłomiej P., *Korporacja Gildia (Kraków)*, Archiwum Korporacyjne – Archiwum i Muzeum Polskich Korporacji Akademickich, opracowanie opublikowane 16 sierpnia 2010 r., aktualizowane 17 stycznia 2025 r.
8. *„Gildia" Korporacja Studentów Wyższego Studjum Handlowego w Krakowie*, „Biuletyn Krakowskiego Koła Międzykorporacyjnego", semestr letni roku akademickiego 1930/1931, Kraków 1931, s. 37 i n.
9. *Gildia. Korporacja Studentów W.S.H.*, „Biuletyn Krakowskiego Koła Międzykorporacyjnego", semestr letni roku akademickiego 1938/1939, Kraków 1938, s. 32 i n.

oprac. Urszula Siwek - Faszyńska